

Uppsala kommun
uppsala.kommun@uppsala.se
styrelsen-varld-bildning@uppsala.se

Rektorn vid Storvretaskolan
outi.maatta@uppsala.se

Beslut för grundskola och fritidshem

efter tillsyn av Storvretaskolan
i Uppsala kommun

Tillsyn i Storvretaskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Uppsala kommun under 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Storvretaskolan besöktes av Skolinspektionen den 4 och den 5 december 2013.

Fakta om skolan

Storvretaskolan är en kommunal skolenhet som består av förskoleklass, grundskola årskurs 1-5 samt fritidshem. Skolan har 77 elever i förskoleklass, 338 elever i årskurs 1-5 och 210 elever i fritidshemmet. Skolenheten leds av en rektor som till sitt stöd har en biträdande rektor. Tillsammans med biträdande rektor och fyra arbetslagsledare bildar rektor en ledningsgrupp. Skolan är organiserad i fyra arbetslag; för förskoleklass, årskurserna 1-3 och årskurserna 4-5 samt fritidshemmet.

Kunskapsresultat

Skolverkets nationella statistik avseende de nationella ämnesproven i matematik och svenska för årskurs 3 läsåret 2011/12, visade att eleverna hade resultat något över riksgenomsnittet. Andelen elever som minst nådde kravnivån på samtliga delprov i matematik var 75,4 procent att jämföra med 71,6 procent för riket. I svenska var motsvarande andel 78,2 procent att jämföra med 73,8 procent för riket. Skolverkets nationella statistik avseende de nationella ämnesproven i matematik och svenska för årskurs 3 läsåret 2012/13, visade på en viss försämring av kunskapsresultaten då det var 68,8 procent av eleverna som minst nådde godkänt på samtliga delprov i matematik och 74,6 procent som minst nådde godkänt på samtliga delprov i svenska. Andelen elever som nådde kravnivån för de olika delproven i årskurs 3 läsåret 2012/13 var mellan 76,6 och 98,4 procent.

Tillsynen visar inget annat än att fritidshemmet i huvudsak arbetar utifrån de övergripande mål som riktas mot verksamheten och som anges i läroplanen.

Helhetsbedömning

Skolinspektionens samlade bedömning är att verksamheten i Storstretaskolan har centrala områden som måste förbättras.

Skolinspektionens tillsyn visar att det finns brister i skolans arbete med trygghet och studiero samt att det finns brister i upprättandet av åtgärdsprogram. Vidare saknas det ett dokumenterat systematiskt kvalitetsarbete för att utveckla utbildningen, både för skolan och för fritidshemmet.

Skolans elever saknar tillgång till kurator och studie- och yrkesvägledning.

Skolinspektionen finner det anmärkningsvärt att flera av de brister som påtalades vid tillsynen 2005 fortfarande kvarstår.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal brister som huvudmannen måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse och uppfylla författningarnas krav.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Uppsala kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 18 mars 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Trygghet, studiero och en god miljö

Bedömning

Uppsala kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet, studiero och en god miljö.

- Se till att följa författningarna om åtgärder vidtas för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma tillrätta med en elevs ordningsstörande beteende.
- Se till att utbildningen utformas på sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.
- Se till att det vid skolenheten genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling.

Motivering

Disciplinära och andra särskilda åtgärder

Enligt skollagen ska åtgärder som vidtas för att komma tillrätta med ordningsstörande beteende dokumenteras skriftligt av den som genomfört åtgärden.

I intervju med elever framkommer att elever kan bli utvisade från klassrummet om en elev är att anse som "stökig". Av Skolinspektionens intervju med rektorn framkommer att skolan har vidtagit åtgärder för att komma tillrätta med elevers ordningsstörande beteende, i form av att elever får lämna lektionen, men att åtgärderna inte har dokumenterats.

Trygghet och studiero

I skollagen framgår att alla elever ska tillförsäkras trygghet och studiero i sin skolmiljö.

I intervju med elever i årskurserna 3 och 5 framkommer att det är hög ljudnivå och "pratigt" på lektionerna samt att en del elever "struntar i" att läraren påpekar att "de ska vara tysta". Eleverna framför även att då det är elever som "pratar" tar det ibland långt tid att börja arbeta på lektionerna med de uppgifter som ska genomföras.

Av Skolinspektionens intervju med lärare framgår vidare att det i årskurs 4 är "allmänt stökigt" och att eleverna därmed inte kan koncentrera sig på lektionerna. I intervju med elevhälsan framgår också att det finns brister vad gäller studieron för elever som går i årskurs 4.

Enligt personal på fritidshemmet är miljön "stimmig" och ljudnivån mycket hög.

I intervju med rektor framkommer att eleverna är "stökiga" i några klassrum och att om det inte fungerar i en klass "så påverkar det hela skolan". Rektor har satt in en resurs för att komma tillrätta med studieron i klassrummen, men rektor framför att resursen inte räcker till och att det är svårt att hitta ett bra sätt att komma tillrätta med situationen i vissa klasser.

Under Skolinspektionens tillsynsbesök observerades konflikter mellan elever och även en situation där elever hamnade i en fysisk konflikt med varandra. Vid besöket konstaterade inspektionen även att det var en hög ljudnivå bland eleverna vid förflyttning från en lektion till en annan.

I Skolinspektionens enkät hösten 2012 har vårdnadshavare till elever i årskurs 5 fått påståendet "Det finns elever på skolan som mitt barn är rädd för" och 17 procent av vårdnadshavarna har därvid svarat "stämmer helt och hållet" och 17 procent har svarat "stämmer ganska bra". Resultaten från Skolinspektionens enkät hösten 2012 för vårdnadshavare till elever som går i förskoleklass stärker

denna bild, 29 procent av vårdnadshavarna har svarat "stämmer ganska bra" på påståendet "Det finns elever på skolan som mitt barn är rädd för".

Uppsala kommun har genomfört en enkät 2013 där elever på fritidshemmet fått påståendet "På mitt fritids kan barn göra elaka saker mot varandra utan att de vuxna gör något åt det" och där är andelen negativa svar 62 procent.

Vid intervjun med rektorn redogjorde Skolinspektionen för enkätresultaten ovan. Enligt rektorn handlar det oftast om att några elever är rädda för exempelvis en elev i en högre årskurs.

I Skolinspektionens enkät hösten 2012 har vårdnadshavare till elever i årskurs 5 fått påståendet "Mitt barn har studiero under lektioner och arbetspass" och där har 32 procent av vårdnadshavarna svarat "stämmer ganska dåligt" och 13 procent svarat "stämmer inte alls". På påståendet "Mitt barn har svårt att arbeta i klassrummet för att det är så hög ljudnivå", har 17 procent av vårdnadshavarna svarat "stämmer helt och hållet" och 33 procent svarat "stämmer ganska bra".

Skolinspektionens samlade bedömning är att alla elever inte känner sig trygga i skolan och att det i vissa klasser och inom fritidshemmet finns brister vad gäller studieron.

Kränkande behandling

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det på skolenheten genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling.

I intervju med elever framkommer att det är få lärare ute på skolgården och att det inträffar bråk som lärare inte uppmärksammar, t.ex. att "en elev har blivit knuffad så att han tappade andan och lärarna märkte inget". Elever i årskurs 5 berättar att de yngre eleverna bråkar med varandra och att lärare ibland inte ser det. Det uppstår även bråk när eleverna väntar på att få komma in i slöjdslarna. Eleverna berättar att det är vanligt förekommande att elever retar varandra.

I intervju med personal på fritidshemmet framkommer vidare att det på förmiddagsrasten, när alla elever är ute samtidigt, finns för få lärare ute bland eleverna och att bråk mellan elever därmed kan uppstå.

I intervju med lärare berättar de att det kan vara stökigt mellan elever vissa dagar och mindre stökigt andra dagar. Av intervju med rektor framgår vidare att det har uppstått kränkningar av elever där rektor har fått samtala med lärare eftersom eleven upplevt att läraren inte har lyssnat när eleven har påtalat den uppkomna situationen. Enligt rektor själv kan skolan arbeta mer med att förebygga kränkande behandling på fritidshemmet. Rektorn anger dock att

rutinerna för att förebygga och förhindra kränkande behandling i skolan fungerar.

Skolinspektionens samlade bedömning är att det finns brister i skolans arbete med att förebygga och förhindra kränkande behandling.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister vad avser skolans dokumentation kring arbetet med att komma till rätta med elevers ordningsstörande beteende, trygghet och studiero samt med arbetet för att motverka kränkande behandling. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att åtgärda bristen.

Författning

5 kap. 3 och 24 §§ skollagen, 6 kap. 7 § skollagen och Lgr 11 1 skolans värdegrund och uppdrag, God miljö för utveckling och lärande

Särskilt stöd

Bedömning

Uppsala kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Se till att eleverna får det särskilda stöd i skolan och fritidshemmet som utredningen har visat att de behöver.
- Säkerställa att åtgärdsprogram beslutas av rektorn och att det i åtgärdsprogrammen anges vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering

Av skollagen framgår att om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller om eleven uppvisar andra svårigheter i sin situation på skolan eller fritidshemmet, ska rektorn se till att behoven skyndsamt utreds och att beslut om åtgärdsprogram fattas. Om det genom uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att en elev är i behov av särskilt stöd, ska detta anmälas till rektorn. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd. Åtgärdsprogrammen ska ange vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

I Skolverkets allmänna råd om arbete med åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd (SKOLFS 2013:8) betonas vikten av att åtgärderna i åtgärdsprogrammet är konkreta och kopplade till kunskapsmålen i läroplanen och till kunskapskraven. Målen behöver även vara möjliga att följa upp och utvärdera. Med att följa upp avses ansvarig skolpersonals kontinuerliga arbete med att bedöma om det egna arbetssättet är effektivt eller om det behöver förändras.

Med utvärdering avses en systematisk analys och helhetsbedömning av hur kunskapsmålen har uppnåtts och hur åtgärderna fungerat.

I intervju med rektor, representanter för elevhälsan och personal i fritidshemmet, framkommer att det varken görs utredningar eller upprättas åtgärdsprogram för elever på fritidshemmet som kan ha behov av särskilt stöd. Enligt rektor upprättas åtgärdsprogram kombinerat för skola och fritidshem, men rektor är inte säker på att det framgår vilka åtgärder som ska genomföras i skolan respektive vilka som ska genomföras på fritidshemmet. Vidare framkommer att fritidshemmet har efterfrågat åtgärdsprogram för elever på fritidshemmet, men att det inte alltid har funnits någon resurs till det.

Av Skolinspektionens intervju med personal på fritidshemmet framgår vidare att åtgärdsprogram bara upprättas för elevens behov av särskilt stöd i skolan. Det framgår av intervjuer med personal på fritidshemmet, elevhälsan och lärare att det behövs mer resurser för att kunna ge alla elever i behov av särskilt stöd ett sådant stöd.

Skolinspektionen kan, efter att ha tagit del av exempel på åtgärdsprogram, konstatera att elevens behov inte alltid framgår av åtgärdsprogrammen. De åtgärder som framgår i några av skolans åtgärdsprogram är inte konkret kopplade till kunskapskrav utan är mer av övergripande art, exempelvis "öka läsintriset". Det saknas även uppgifter om hur de beslutade åtgärderna ska utvärderas och följas upp. Eftersom de åtgärder som formulerats i åtgärdsprogrammet inte är kopplade till kunskapskraven för ämnet kan effekterna av åtgärderna inte heller utvärderas. Av de åtgärdsprogram som Skolinspektionen har tagit del av finns inga åtgärder som avser tiden i fritidshemmet.

Skolinspektionens samlade bedömning är att alla elever i behov av särskilt stöd inte får sådant stöd, att de åtgärder som framgår i skolans åtgärdsprogram inte alltid är kopplade till kunskapskraven samt att uppgifter om hur de beslutade åtgärderna ska utvärderas och följas upp saknas.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister avseende skolans arbete med särskilt stöd och åtgärdsprogram. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att åtgärda bristen.

Författning

3 kap. 8–9 §§ skollagen och Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen**Bedömning**

Uppsala kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Säkerställa att rektorn ansvarar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.
- Säkerställa att rektorn tar ansvar för att kvalitetsarbetet är dokumenterat.

Motivering

Enligt skollagen har rektorn ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att det sker i medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernars vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet och arbetet ska dokumenteras.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2012:98) framgår att ett systematiskt kvalitetsarbete innebär att arbetet ska bedrivas strukturerat och uthålligt med fokus på en långsiktig utveckling. Varje skolenhet måste därför hitta sina former och rutiner för kvalitetsarbetet. Utgångspunkten är att identifiera utvecklingsområden för ökad måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen.

Enligt rektor har skolan ett eget årshjul för det systematiska kvalitetsarbetet. Lärarna analyserar resultaten från de nationella proven, men enligt rektor finns det ingen samlad analys av kunskapsresultaten för samtliga ämnen och årskurser på skolan. Även i intervju med lärare framkommer att det inte finns en samlad dokumentation och analys av kunskapsresultaten för samtliga ämnen och årskurser.

Vidare framkommer i intervju med representanter för elevhälsan att elevhälsan inte är delaktig i det systematiska kvalitetsarbetet som grupp och att deras verksamhet inte heller utvärderas inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet.

I Skolinspektionens intervju med fritidshemspersonalen framgår att fritidshemmet inte utvärderar målen för verksamheten och att man inte genomför någon kartläggning eller uppföljning av verksamheten. Det finns heller ingen samlad dokumentation av det systematiska kvalitetsarbetet.

Skolinspektionens samlade bedömning är att det finns brister i skolans och fritidshemmets systematiska kvalitetsarbete samt att det systematiska kvalitetsarbetet inte dokumenteras i samtliga ämnen och årskurser i syfte att utveckla utbildningen.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans och fritidshemmets systematiska kvalitetsarbete. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att åtgärda bristen.

Författning

4 kap. 4-6 §§ skollagen och Lgr 11 punkt 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Uppsala kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Se till att eleverna och de som avser att påbörja en utbildning har tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför framtida utbildnings- och yrkesverksamhet.
- Se till att elevhälsan omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser.

Motivering

Tillgång till studie- och yrkesvägledning

Enligt skollagen ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Även den som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning.

I intervjuer med rektor, elever, lärare och personal inom elevhälsan framkommer att skolan inte har tillgång till personal med kompetens för att tillgodose elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet.

Tillgång till kurator

Av skollagen framgår att det för eleverna ska finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Vidare framgår det av skollagen att elevhälsan främst ska vara förebyggande och hälsofrämjande och att elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 276) betonas att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skolan. Det anges även att elevhälsan har ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bl.a. elevernas arbetsmiljö och skolans värdegrund.

I den s.k. flygande tillsynen som rörde elevhälsa och som Skolinspektionen genomförde vid Storvretaskolan år 2011 (dnr 40-2011:3036), framfördes att huvudmannen måste säkerställa att eleverna erbjuds tillgång till kurator. Av Skolinspektionens intervju med skolans rektor framgår att rektor ibland kan ha samtal med den kurator som finns i närliggande skola. Eleverna har dock inte tillgång till kurator utan det är skolpsykologen och skolsköterskan som i nuläget utför kurators uppgifter. Denna bild bekräftas i intervju med elevhälsan och lärare.

Skolinspektionens samlade bedömning är att eleverna saknar tillgång till kurator.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolan vad avser tillgång till studie- och yrkesvägledning samt tillgång till kurator. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att åtgärda bristerna.

Författning

2 kap. 25 och 29 §§ skollagen, Lgr 11 2.6 Övergripande mål och riktlinjer, Skolan och omvärlden

I ärendets slutliga handläggning har deltagit utredare Cristina Velazquez de Castro.

På Skolinspektionens vägnar

Maria Caryll
Enhetschef

Petra Jansson
Föredragande

Skolinspektionen

2013-12-17

11 (12)

Dnr 43-2012:4475

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.